

ΤΑ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΠΑΘΗ

ΣΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ ΤΩΝ ΜΑΡΤΥΡΙΩΝ

Στὰ βάρη τῶν Ἰνδῶν.—Στὴ συμβολὴ τῶν Γάγγη καὶ τοῦ Ζοῦμμα.— Χολέρα, πανοῦκλα καὶ λέπρα.— Ὁ φανατισμὸς ἐνὸς λαοῦ.— Ἀφάνταστα μαρτύρια.— Ὁ φακίρης ποὺ τὸν παταεὶ τὸ πλῆθος.— Ὑπνος ἐπάνω σὲ καρφιά.— Ἀνδραποεὶ ποὺ ἔχουν νὰ κάτσουν ζριάντα χρένια, κλπ. κλπ.

Αἱ Ἰνδία, παρ' ὅλας τὰς προόδους τοῦ πολιτισμοῦ, ὁ ὁποῖος χάρις στὰς ἐνεργεῖαι τῶν Ἀγγλῶν τὰς μεταμορφώνει καθημερινῶς, ἐξακολουθοῦν νὰ παραμένουν μιά χώρα μυστηριώδης καὶ περιέργη. Ὑπάρχουν ἐκεῖ δεισιδαιμονίες καὶ πίστει τῶν ὁποίων ἡ προέλευσις χάνεται μὲς' στὰ βάρη τοῦ χρόνου. Ἐνα πλῆθος ἀπὸ τρομερῶς, τερατώδεις καὶ σκληροῦς θεοῦς, κατοικεῖ μὲς' στὰ μυστικά κρησφύγετα τῶν δασῶν, στὰ γρημίσματα τῶν ἐρειπωμένων πόλεων, οἱ ὁποῖες σιγά-σιγά θάφτονται κάτω ἀπὸ μιά ἀφρονὴ βλάστηση. Τρομαγμένοι ἀπὸ τὶς ἐπιδημίες ποὺ τοὺς ἀφανίζουν, ἐξασθενημένοι ἀπὸ τοὺς μεγάλους λιμούς, οἱ Ἰνδοὶ ἀποδίδουν τὶς συμφορὰς τοὺς αὐτὲς στὴ θυσία μερικῶν ἐκ τῶν θεῶν τῶν θεῶν καὶ ἡ φαντασία τοὺς προσβάλλεται ἀπὸ ὀπτασίες μπερδεμένες καὶ τρομερές. Ὁ πῶς ἐρεθισμένος φανατισμὸς, οἱ πῶς ἀκατάληπτες ὄνειροπολήσεις τοὺς παρασύρουν καὶ τοὺς ὀδηγοῦν στὴν ἐκτέλεση πράξεων ποὺ μόνον ἡ τρέλλα θὰ μπορούσε νὰ τὶς ὑπογοήσει. Ὁλ' ἡ ἀφρονὴ ἐκτασὴ τῶν Ἰνδῶν εἶνε τὸ θέατρο τῶν πῶν παραδόξων τελετῶν, κατὰ τὶς ὁποῖες ἀφάνταστα μαρτύρια κ' αἱματηρῶς θυσιῶς ἔχουν ἐφευρεθεῖ γιὰ νὰ κατευνάζουν τὸ θυμὸ τῶν θεῶν. Μεταξὺ αὐτῶν τῶν τύπων τῆς θρησκείας χωρὶς ἄλλο οἱ πῶς περιέργου κ' οἱ πῶς συγκλονιστικοὶ εἶνε ἐκείνοι ποὺ γίνονται κάθε χρόνον στὸ θρησκευτικὸ πανηγύρι τοῦ Ἀλλαχαμπάμ.

Κοντὰ στὸ Ἀλλαχαμπάμ συναντιῶνται οἱ ποταμοὶ Γάγγης καὶ Ζοῦμμα. Τὸν περισσότερο καιρὸ, τὰ δύο αὐτὰ ποτάμια κυλοῦν ἀπάνω στὰ κίτρινα νερά τοὺς, κορυφῶν δένδρων ξεριζωμένους ἀπὸ τὶς ὄχθες, σαπισμένα πτώματα ἀνθρώπων καὶ ζῶων, μιά σαπίλα ἀκατανόμαστη καὶ φρικτὴ. Ὅταν παύουν οἱ βροχῆς ἡ κοίτη τῶν δύο ποταμῶν ἀδειάζει σιγά σιγά καὶ τότε ἡ συμβολὴ τῶν μεταβάλλεται σ' ἕνα τέλμα ἀπέραντο, γεμάτο ἀπὸ μαύρα καὶ βρωμερὰ νερά. Ὅλα ἐκεῖνα τὰ πτώματα, ποὺ ἐκατομύρια σκουλικιῶν κ' ἐντόμων βόσκουν ἀπάνω τοὺς καθὼς καὶ νέρη δολοκλήρα ἀπὸ ἀρπακτικά πουλιά, ξεραίνονται σιγά-σιγά, ἀπάνω στὴ λάσπη ἡ ὁποία σκληραίνει κ' αὐτὴ καὶ σπάζει ἀπὸ τὸν ἥλιο.

Κατὰ τὸ τέλος τοῦ Δεκεμβρίου, ὅλη ἐκείνη ἡ μεγάλη πεδιάδα πῶς σχηματίζεται ἔτσι κ' ἔχει ἐκτασὴ ἑπτὰ τετραγωνικῶν χιλιόμετρων, εἶνε τελείως ἐρημὴ. Ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς ἀπαίσιους γύψες κανένα ἄλλο ζωντανὸ πλάσμα δὲν τὴν ταράζει. Μὰ, σὲ μερικὲς ἡμέρες, τὸ θέαμα ἀλλάζει ἐντελῶς. Γίνεται ἐκεῖ τὸ θρησκευτικὸ Πανηγύρι τῶν Βραχμάνων Ἰνδῶν. Ἀπὸ τὸ Ἀλλαχαμπάμ, ἀπὸ τὶς πόλεις καὶ τὰ χωριά τῶν κοντινῶν ἐπαρχιῶν, ἀπὸ τοὺς πῶς μακρινοῦς τόπους τῶν Ἰνδῶν ἕνα πλῆθος προσκυνητῶν φτάνει. Ὅλες οἱ φυλῆς τῶν Ἰνδῶν ἔχουν δοθεῖ ραντεβὺ στὴν κοίτη τῶν δύο ἰσρῶν αὐτῶν ποταμῶν. Ὅλες αὐτὲς οἱ ὁρδὲς πλημμυρίζουν τὴν κοίτη τῶν ποταμῶν καὶ σὲ λίγο μιά πόλις δολοκλήρη ἀνυψώνεται ἐκεῖ, μιά πόλις τρισάθλια ἀπὸ λάσπη κ' ἀπὸ ψάθες, μὲ φτωχῆς καλύβες ἴσοι φυλλώματα καὶ κλαδιά, χτισμένες μὲ βόρβορον. Μέσα σ' αὐτὲς τὶς καλύβες, ποὺ εἶνε ἡ φωνὴ τῆς πανούκλας καὶ τῆς χολέρας, ἀσυλο ὄλων τῶν μικροβίων, οἱ προσκυνηταὶ σωριασμένοι θὰ ζήσουν ἕνα ὀλόκληρον μῆνα.

Ἐνα μέρος τῆς πεδιάδος μένει ἐλεύθερον. Ἐκεῖ γίνεται τὸ πανηγύρι, ποὺ εἶν' ἕνα εἶδος ἀγορᾶς. Παληομάγαζα στήνουνται ἐντελῶς πρὸς τοὺς, κολλημένα στὴν κοίτη τῶν δύο ἰσρῶν, καὶ ἐκθέτουν τὸ εἶδη τοὺς σκοριασμένα πάνω στὸ χῶμα σὲ μιά πρωτοφανὴ ἀταξία.

Κατὰ τὶς πρώτες ἡμέρες τοῦ πανηγυριοῦ ὅλη ἡ κίνησις περιορίζεται σχεδὸν ἀποκλειστικῶς στὴν ἀγορὰ. Μὰ σὲ λίγο τὸ θέαμα ἀλλάζει. Ἐρχεται ἡ σειρά τῶν τρομερῶν θρησκευτικῶν παθῶν καὶ ὁ φανατισμὸς βασιλεύει πᾶν παντοῦ.

Ἀ.Γ' ὅλα τὰ μέρη φθάνουν ἀγριοὶ ὄμοιοι ζητιάνων ἰσρῶν καὶ κοκκαλισμένων, ὀρησμένων ἀπὸ τὰ μαρτύρια στὰ ὁποῖα ὑποβάλλονται, καὶ λεπρῶν γεμάτων πληγῆς καὶ ἔλκη. Ἐρχονται ἀόμοι φακίριδες ἰσρῶν, ψηλοὶ, μὲ σῶμα σκελεθρομένο, πιτσιλιζόμενοι ἀπὸ τὸ κεφάλι ὡς τὰ πόδια μὲ σάτχη, φορῶντας στὸ κεφάλι τοὺς ἕνα τουρμπάνι μὲ σκοινιά καὶ μὲ τὸ στήθος τοὺς γεμάτο φυλαχτά. Καθισμένοι σταυροπόδι ἀπάνω σὲ σακμάκια ποὺ εἶνε κάπως ψηλά γιὰ νὰ δεσποῦν τὸν πλῆθος, ἀρχίζουν δυνατὰ τὴν ἀνάγνωσις τῶν ἰσρῶν κειμένων, συνοδουμένων τῆ με ζῶηρά κινήματα. Κατόπι, ἀκίνητοι σὺν ἀγάματα, λυγίζοντας τὸ κορμὶ τοὺς στὰ δύο, σὲ μιά στάση ποὺ κάνει τοὺς σπονδύλους τῶν νὰ πετιοῦνται ἔξω, ὄνειρο-

πολοῦν ὄρες ὀλόκληρες.

Τότε ἀρχίζουν κάθε λογῆς τρέλλες. Γιὰ νὰ ἐξελέψουν τοὺς κακοὺς καὶ αἰμοχαρεῖς τῶν Θεοῦς, ζητιάνοι, προσκυνητῆς, φακίριδες ὑποβάλλονται σὲ ἐξωφρενικοὺς θρησκευτικοὺς τύπους ἐπιβάλλοντας στὸν ἑαυτὸ τοὺς τὰ πῶς σκληρὰ μαρτύρια.

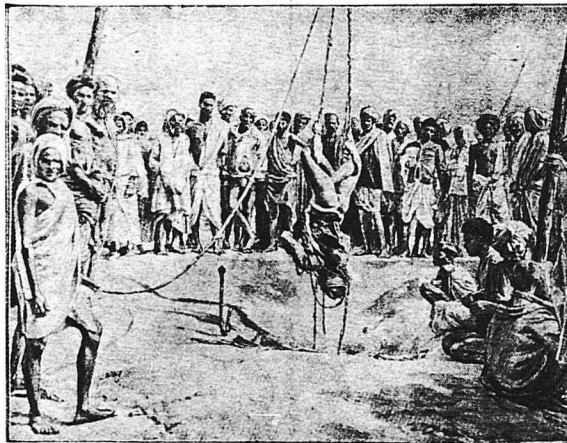
Κάτω ἀπὸ ἕνα οὐρανὸ πύρινον, ἕνας φακίρης μὲ μακριὰ γριζία γενειάδα στέκεται ὀλόγυμος σὲ μιά στάση ἱερατικὴ ἐνῶ ὁ τρομερὸς ἥλιος τῶν Ἰνδῶν τὸν τσιτσιρίζει κυριολεκτικῶς. Ἄλλος πάλι, πασαλειμένος ὀλόκληρος μὲ στάχτες, καὶ ἀσβέστη, ξεπλύνεται κατὰ γῆς, ἐνῶ τὸ πλῆθος τὸν ποδοπατάει. Οὐθε μιά κραυγὴ δὲ βγαίνει ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ. Ἄλλος φακίρης, ὁ ὁποῖος τιμωρώντας τὸν ἑαυτὸ τοῦ, ἔχει νὰ καθίσει κάτω τριάντα χρόνια, ἐπιδεικνύεται στὰ πλῆθη ὡς ὑπόδειγμα ἀσκητισμοῦ καὶ φανατικῆς πίστεως. Ὁρθιος, κάτω ἀπὸ ἕνα τρίποδα ἀπὸ μπαμποῦ, παραμένει σ' αὐτὴ τὴ θέση ἀλύγιστος. Γιὰ νὰ κοιμηθῆ δὲν ἐγκαταλείπει αὐτὴ τὴν στάση. Ἀρκεῖται μόνον νὰ περᾶσθ τὰ χέρια του ἀπὸ τὶς δύο θηλειῆς ποὺ κρέμονται ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τῆς βάσεως τοῦ τρίποδος καὶ, βρισκοντας ἔτσι ἕνα στήριγμα γιὰ νὰ μὴ πέσει, παραδίδεται στὸν ὕπνον. Νὰ ἕνας ἄλλος ὁ ὁποῖος βρίσκεται διαρκῶς σ' ἕνα κρεβάτι μὲ καρφιά τὸ αἷμα τρέχει ἀπὸ τὸ κορμὶ τοῦ, ξεραίνεται καὶ σχηματίζει γύρω του κρούστες μελανοπέδες. Ἄλλοι μόνον ὄλη τὴν ἡμέρα μὲ τὰ χέρια τεντωμένα στὸν ἀέρα. Οἱ ἀρθροῦσις τῶν πρὶν ζῶνται, μὰ οὐθε ἕνας πασαμὸς τοῦ προσώπου τῶν προδίδει τὸν πόνο τοὺς.

Μερὸς σ' αὐτὰ τὰ βασανιστήρια ποὺ τὰ ὑφίστανται μὲ τόσο θάρος, οἱ προσκυνηταὶ ἐνθουσιάζονται. Ὁ περὸς ἀρχίζει νὰ φλογίζει τὰ μάτια τοὺς κ' ἐρεθίζει τὰ νεύρα τοὺς. Ὅλοι ἀρχίζουν νὰ τρέχουν ἀπαγγέλλοντας ἱερῶς στίχους.

Ἐξαφνα, ὁ χειμᾶρρος τῶν πιστῶν ὁρμαεὶ πρὸς ἕνα μέρος ὅπου εἶνε ἡ σπηλιὸν τρεῖς εὐλίνοι σέλοιοι, ἐνομένοι στὴν κορυφὴ ἀπὸ τὴν ὁποία κρέμονται διάφορα σκοινιά. Ἀπὸ κάτω εἶνε μιά τρύπα στὴν ὁποία εἶνε ἀναμμένη φωτιά. Ἐκεῖ ἕνας πιστὸς ὑποβάλλεται σὲ ἀφάνταστο μαρτύριο. Δένεται μὲ τὰ πόδια στὰ σκοινιά καὶ κρεμεῖται μὲ τὸ κεφάλι κάτω, πάνω ἀπ' τὴ φωτιά. Τὸ μαρτύριο αὐτὸ διαρκεῖ τρεῖς ὄρες κάθε μέρα. Ἡ φωτιά γλύφει τὰ μαλλιά τοῦ, ἐνῶ ἀπὸ τὸ πρόσωπό τοῦ στὸ ὁποῖο κατεβαίνει ὄλο του τὸ αἷμα, στάζει ποτὰμὶ ὁ ἴδρωτας. Μὲ μιά φωνὴ τακισμένη ψιθυρίζει ψαλμῶδες οἱ ὁποῖες ἐξυμνοῦν τὴν εὐτυχία τῆς ὀδύνης, τῆς ἐκμηδένισης τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ μαρτυριοῦ.

Ὅταν ἡ φλόγα τῆς φωτιᾶς θνακῶνται, τότε μπλέχοντας τὰ πόδια του στὰ σκοινιά ἀπὸ τὰ ὁποῖα κρέμεται, ὁ πιστὸς ὑψώνεται μόνος του λίγο παραπάνω, κρεμώμενος τώρα ἀπὸ τὰ γόνατά τοῦ. Αὐτὸ τὸ θέαμα προκαλεῖ στὸ πλῆθος μιά κρίση παραφροσύνης. Φακίριδες, χτυπημένοι ἄξαφνα ἀπὸ τὴν τρέλλα, ἀπαγγέλλουν οὐρλιάζοντας διάφορες προσευχῆς μὲ μιά φωνὴ λαρυγγώδη καὶ ἐπικαλοῦνται τὸ Σίβα, τὸ πνεῦμα τοῦ Κακοῦ, καὶ τὴν Κάλι, τὴν θεὰ τοῦ Θανάτου, στριφογυρίζοντας μὲ ταχύτητα ἰλιγγιώδη. Σὰν ἐπιληπτικοὶ καὶ ὄλοι οἱ ἄλλοι προσκυνηταὶ ἀλλοφρονοῦν κ' ἀρχίζουν νὰ οὐρλιάζουν.

Ἡ στιγμή τῆς προσφορᾶς τῆς θυσίας στὴν τερατῶδη θεὰ Κάλι ἔχει φτάσει. Ἄλλοτε τῆς πρόσφεραν ἀνθρωποθυσιᾶς, μὰ οἱ Ἀγγλικοὶ ἀρχεὲς κατήγγυσαν σὺτὸ τὸ ἄγριο ἔθιμο. Σήμερα οἱ ἱερεῖς θυσιάζουν κατὰ σῆμα. Τὸ μακρόμορφο ἄγαλμα τῆς Θεᾶς εἶνε στημένο ἀπάνω σ' ἕνα σανίδωμα. Γύρω ἀπὸ τὸ ἀπαίσιο πρόσωπὸ τοῦ φειδία τρυγίζοντες. Ἐνας ἄνθρωπος, γράφει κάποιος περιγηγητής, τοποθετεῖ ἀπάνω σ' ἕνα ἱκρίωμα, ποὺ ἔχει σχῆμα στομίου πηγαδιοῦ πολὺ στενοῦ, τὸ κεφάλι τοῦ κατωκοῖ στεφανομένο μὲ λουλούδια. Ἐνας ἄλλος χύνει μὲς' στὸ ρύγχος τοῦ θύματος τὸ ἱερὸ νερὸ τοῦ Γάγγη, ἐνῶ μιά σιωπὴ βαθεῖα ἐπικρατεῖ γύρω στὴν ὁμήγυρη. Ἄξαφνα τὸ μαχαίρι πέφτει βαρὺ ἀπάνω στὸ λαίμω τῆς κατωίκας. Οἱ ἀρτηρίες τῆς ἀμέσης πετοῦν αἷμα μαθρο καὶ τὸ κεφάλι τῆς κελεῖται κάτω. Τὸ τὶ γίνεται τότε δὲν περιγράφεται. Οἱ ἱερεῖς τραυλίζοντες φράσεις ποὺ δὲν ἔχουν πιά καμμιὰ σημασία. Ἡ θεὰ τοῦ αἵματος μεγαλώνει τὴν μανία τοῦ πλῆθους. Σὰ λυσσασμένοι οἱ προσκυνηταὶ χτυποῦνται στὸ στήθος τόσο μὲ δύναμη καὶ ἐξοικίζονται μὲ νύχια τοὺς. Λοὺς δολοκλήρος ἀπὸ δαιμονισμένους μὲ βλέμματά βλοσυρὰ, βράζει κραυγῆς ἄναρθρες, στριφογυρίζει, χορεύει, χτυπάει τὰ πόδια του κάτω, κελεῖται στὸ χῶμα. Καὶ ἡ διαβολικὴ αὐτὴ σαραμπάντα δὲν τελειώνει

Ὁ φακίρης ποὺ κρεμεῖται πάνω ἀπὸ τὴ φωτιά.

ΠΑΡΑΔΟΞΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΡΑΝΤΟΛΦ ΧΑΡΤΛΥ

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΜΕ ΤΗ ΔΙΠΛΗ ΟΡΑΣΙ

"Εχω πάντοτε δεμένο, στο άριστερό μου μάτι, ένα μαύρο μαντήλι. Πολλοί από περιέργεια μ' έρωτήσαν την ατία, αλλά κανένας δεν φαντάζεται την φρικαλεότητα που κρύβει το πανί αυτό.

Έδώ και είκοσι χρόνια ο Βερνάρδος Μπρούμ και εγώ, είμαστε συμφοιτητάι στο Πανεπιστήμιο της Ίενας, στη Σχολή της Ιατρικής και οι μεγαλύτεροι θαυμαστοί του Ιατρού Μαλχάουζεν του μεγαλύτερου οφθαλμιάτρου της εποχής του. Ζώντας, σπουδάζοντας, δουλεύοντας πάντα μαζί, εγώ και ο Μπρούμ, είχαμε τή ίδια όνειρα κ' αποτελούσαμε οι δύο μας μιά ψυχή.

Στόν Μπρούμ, όφειλταί ή θεωρία ότι ο ζωντανός βολβός ενός ανθρώπινου οφθαλμού, μπορεί να βγη από τό μάτι ενός ανθρώπου και να μπη στό μάτι ενός άλλου.

Σ' έμένα πάλι όφειλταί ή έμπνευσις της εφαρμογής της θεωρίας ταύτης, στόν έαυτό μας. Έκάνονσα και έφρόντισα τά της έγχειρήσεως και ο καθηγητής Μαλχάουζεν, έβγαλε τό άριστερό μου τό Μπρούμ και τό έβαλε σ' έμένα, και τό άριστερό τό δικό μου και τώβγαλε στόν Μπρούμ. Άρχότι και ο σοφός καθηγητής έξήγησε τό περίεργα σέ μιά του πραγματεία.

Θυμάμαι πώς την στιγμή που μ'έκατέβαζαν με τό φορεϊογιά να μ' έγχειρήσουν έννοιωσα μιά άλλόκοτη συγκίνηση. "Ηθελα ν' άρνηθώ, μιά ήταν άργά πειά. Μ' είχαν φέρει στό θάλαμο και τό χλωροφόρμιο άρχιζε νά με πνίγη. Ένόμιζα πώς θά έσκαζα. "Επειτα τη στιγμή που μεταφέρθηκα σ' άλλο δωμάτιο και όταν ξαναήρθα στις αισθήσεις μου, θυμήθηκα έτσι άμυδρά τά της έγχειρήσεως και μ' ένα αισθημα γεμάτο περιέργεια και φόβο, άνοιξα τά μάτια μου

"Άνοιξα τά μάτια μου και είδα μπροστά μου, καθαρώτατα, δύο διάφορες σκηνές.

Η μιά, που φαινότανε, όταν χρησιμοποιούσα μόνον τό δεξί μου μάτι, ήταν τό δωμάτιο του νοσοκομείου, που έμενα. Η άλλη που έβλεπα μόνο με τ' άριστερό μου μάτι, ήταν τό κατάστρωμα ενός πλοίου, ολόγυρα ή γαλανή θάλασσα και τέρα εις τό βάθος μιά άνήτη της τροπικής χώρας, που μου ήταν έντελώς άγνωστη.

Ταραγμένοι και φοβισμένοι, παρακάλεσα την νοσοκόμη, να φέρη άμέσως τόν Μπρούμ στό δωμάτιο, αυτή δέ με ήσυχο και γλυκό τρόπο μου ειπε ότι ο φίλος μου έγινε καλά πριν από μένα και ότι τώρα ταξιδεύει για την Αίγυπτο, πρό δέκα πέντε ήμερών, για έπιστημονικούς σκοπούς.

Σάν άστραπή μου ήρθε τότε στό μυαλό ή έξήγησι της διπλής μου όράσεως.

Ο χωρισμός του όπτικού νεύρου δεν κατέστρεψε και την συμπάθεια μεταξύ των δύο ματιών του Μπρούμ. Δηλαδή με τό άριστερό μάτι του Μπρούμ, που τώρα είταν φυσιολογικώς δικό μου, έβλεπα ότι έβλεπενό φίλος μου, με τό δεξί του μάτι. Τό μέγεθος της άνακαλύψεως και ή συνέπειά της με κατέπληξαν. Δεν τολμούσα να είπω τίποτε στόν καθηγητή Μαλχάουζεν, επειδή φοβόμουνα να μη με πάρη για τρελλό. Για την ίδια ατία, δεν έκανα ποτέ λόγο, σέ κανένα μέχρι σήμερα.

Τήν δεύτερη ήμέρα τό άριστερό μου μάτι, με έκαμς να ιδώ την ώραία εικόνα του λιμένος της Αλεξανδρείας και μιά γυναίκα στην άποβάθρα. Ο φίλος μου ο Μπρούμ την έπλησίασε. Έβλεπα

παρά όταν οι πιστοί, άπομακρυνόμενοι πιά, πέφτουν κάτω άναίσθητοι.

Κατά τά τέλη του Ίανουαρίου μ' άλλη γιορτή γίνεται σ' ένα ξεχωριστό μέρος του τόπου του Ίερού Πανηγυριού, από τους Μουσουλμάνους Ίνδους, πρόσ δόξαν του Άλλάχ. Οι Μωαμεθανοί σφρέουν κατά χιλιάδες εκεί. Είνε γνωστό όμως τό θρησκευτικό μίσος που χωρίζει τους Βραχμανιστάς και τους Μουσουλμάνους Ίνδους κ' έτσι οι εορτές αυτές τελειώνουν βλες σχεδόν τις φορές με μάχες σωστές μεταξύ των πιστών του Άλλάχ και των λύτερων του Σίβα και της Κάλι.

Τό θρησκευτικό αυτό μίσος μεταξύ των διαφόρων φυλών, έξηγει πώς ή Άγγλία με μιά χούφτα στρατού κατορθώνει να συγχατεί ύποτελείς της τριακόσια εκατομμύρια Ίνδους.

στό πρόσωπό της μίαν έκφραση, που ποτέ δεν είδα σέ γυναίκα. Με κοιτούσε με μιά τέτοια τρυφερή ματιά, που τό αίμα μου άναψε δλο. Σέ μιά στιγμή όμως κρύωσα άμέσως. Συλλογίστημα ότι ή ματιά έκεινή δεν ήτανε για μένα, αλλά για τόν Μπρούμ. Έτσι έβλεπα να με κυττάη μ' ένα έρωτα, που δεν ήτανε για μέναν, με μιά περιπάθεια που άνηκε σ' άλλον.

Άπό έκεινήν την στιγμή ζούσα έντελώς στόν κόσμο, που τό άριστερό μου μάτι μου άποκαλύπτε. Τό δεξί μου, τό μεταχειριζόμενον μόνον, όταν έγραφα τό ήμερολόγιό μου και τις έντυπώσεις μου, από την άλλη μου ζωή.

Καταλαβαίνετε τώρα γιατί στό ήμερολόγιό αυτό, άσχολούμενος πρό πάντων μεμιάγυναίκα, της όποιας δεν έμαθα ποτέ, δεν μου έπιτρύκεται να σάς πω τι και τι είδα, με τό άριστερό μου μάτι, στον άί έρωτικά σχέσεις του φίλου μου και της ώραίας, προχωρούσαν.

Στή τελευταία σελίδα του ήμερολογίου μου, γράφω τά του γάμου του Μπρούμ με την άγνωστη, σέ μιά Άγγλική Έκκλησία του Κάιρου. Και πειά δεν έγραψα άλλο από έκεινή την ήμέρα, αλλά έβλεπα και μιά άγρια ζηλοτυπία μ' έβασάνιζε. Δεν ήπηρε όύλου άμφιβολία ότι δεν ήμουσ στό καλά μου, και όμως ότι έβλεπα ύπηρε πράγματι, γιατί τό έβλεπα με του φίλου μου τό μάτι. "Επεισα τόν καθηγητήν Μαλχάουζεν, ότι με τό μάτι που μου έβαλλε, δεν έβλεπα τίποτε, και άφέθηκα έλεύθερος από τό νοσοκομείο. Τήν άλλη ήμέρα άνεχώρησα από την Μπρέμη, για τό Πόρτ-Σάϊδ.

Μόλις έφθασα στό Κάιρο, δεν βρήκα καμμιά δυσκολία να βρω τόν δρόμο προς τό ξενοδοχείο «Έδεμ Πάλας» και την πόρτα που οδηγούσε στά διαμερίσματα του Μπρούμ. Δεν είχα πάει, ποτέ στη ζωή μου, στό Κάιρο, αλλά τό είξερα καλά άπ' τό μάτι του φίλου μου. Ζούσεν ο φίλος μου εκεί, και ήταν σάν να ζούσα και εγώ, αφού έβλεπα με τό άριστερό μου μάτι, ότι έβλεπεν και ο ίδιος.

"Άνοιξα την πόρτα — με μόνο σκοπό να ιδώ έκεινή που άγαπούσα (να την ιδώ δηλαδή και με τό δεξί μου μάτι) και άμέσως βλέπω μπροστά μου, τόν φίλο μου τόν Μπρούμ, μ' ένα ρεβόλβερ γυρισμένο κατ' έπάνω μου.

— Δεν έλαβες, ίσως ύπ' όφιν, μου ειπε θυμωμένος, ότι και τό άριστερό μάτι, τό μάτι σου, που έχω εγώ, δεν έχασε την συμπάθειά του και ότι βλέπω με αυτό, ότι και σέ με τό δεξί σου. Παρακολούθησα τό κάθε κινήμα σου και είδα όλο τό ταξίδι σου. Είδα επίσης όλα όσα έχεις γράψει στό ήμερολόγιό μου. Τά διάβασα λέει προς λέει. Δεν θα την ιδής, όχι. Τήν έχω στείλη πολύ μακριά από έδώ.

Όρμησα έναντιον του, σάν παλαβός. Άμέσως έπυροβόλησεν εκείνος, αλλά ή σφαίρα δεν με πήρε. Τόν έρριξα άπάνω σ' ένα διαβάνι, με τά χέρια μου σφιγμένα στό λαιμό του. Καθώς τόν έπνιγα, τά μάτια του πετάχτηκαν έξω και φαινότουσαν πλωρία.

Πέθανε ο φίλος μου και τό μάτι του διά του όποιον έβλεπα ότι έβλεπε κ' αυτός σταμάτησε πειά σέ μιά εικόνα. Στήν εικόνα της μορφής μου τη στιγμή που τόν έπνιγα. Ήταν φρικτό. Ή εικόνα αυτή του άγριεμένου προσώπου μου με βασάνιζε τρομερά...

Και να γιατί τό έδεσα τώρα μ' ένα μαύρο μαντήλι τό μάτι αυτό. Δεν τολμάω να κυττάξω την φρικαλεότητα, που θα μου παρουσιασθή μπροστά μου, μόλις σηκώσω τό μαντήλι: Γιατί θα δώ τόν ίδιο τόν έαυτό μου άγριο, φρικώδη, φρονιά του φίλου μου!

Ράντολφ Χάρτλυ

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΤΙΧΟΣ

ΕΣΥ

Έου' σαι και άνέκφραστο, και που δεν ειπώθη, έδν' σαι και άπόκοσμο, που ο κόσμος δεν τό ρωτάει, που ο κυττά ο πανθείστης με μάτια ξαφνιασμένα, και συλλογιέται τό Θεό ο άδως 'μπρός σ' έμένα!

P. Φιλύρας

"Όταν με κατέβαζαν για να μ' έγχειρήσουν έννοιωσα μ' άλλόκοτη συγκίνηση.